

UDK 316.63:504
371.01:504
504:371.01

Izlaganje sa znanstvenog skupa

Primljeno: 10. travnja 1996.

Obrazovanje o okolišu i ekološka svijest*

Dietmar Bolscho

Odsjek pedagoških znanosti I, Sveučilište Hannover

Sažetak

Autor analizira odnos obrazovanja o okolišu (*Umweltbildung*) i ekološke svijesti (*Umweltbewusstsein*) propitujući može li školsko obrazovanje o okolišu pridonijeti oblikovanju ekološke svijesti. Različite analize empirijskih istraživanja obrazovanja o okolišu pokazala su utjecaj na ekološku svijest, ali s neizvjesnim trajanjem i dubinom.

Kritičkom analizom istraživanja ekološke svijesti u ekološkoj psihologiji, u kontekstu percepcije ekoloških problema, vrijednosnih orijentacija i intencionalnog ponašanja pokazano je da su pretpostavke i procesi ekološke svijesti u širem značenju podvrgnuti mnogo kompleksnijem i diferenciranijem konceptu istraživanja nego što je to slučaj s uobičajenim predodžbama u obrazovanju o okolišu.

Obrazovanje o okolišu treba izbjeći tendencije moraliziranja, a pedagoška praksa omogućiti pojedincu reflektiranje iskustva i socijalnog konteksta u izboru djelovanja. Ekološka svijest se ne može postići socijalno-tehničkim strategijama a zanemaranjem motivacije i društvenog diskursa obilježenog proturječjima.

Ključne riječi: ekološka psihologija, ekološka svijest, školsko obrazovanje i odgoj o okolišu, vrijednosne orijentacije

1. UVOD

Neke aspekte odnosa između obrazovanja o okolišu (*Umweltbildung*) i ekološke svijesti (*Umweltbewusstsein*) valja promatrati u okviru sljedećeg pitanja:

Može li školsko obrazovanje o okolišu doprinijeti oblikovanju ekološke svijesti?

Pokušat ću objasniti kako obrazovanje o okolišu može doprinijeti oblikovanju ekološke svijesti, ako, kako to potvrđuju rezultati istraživanja ekološke svijesti, ekološku svijest ne shvatimo kao opći perceptivni i vrijednosni obrazac te obrazac djelovanja, nego kao dispoziciju ovisnu o specifičnom kontekstu.

Prvi dio sadrži kratku povijest razvitka školskog obrazovanja o okolišu. U središtu razmatranja nalaze se dokumenti koji su doprinijeli nastanku obrazovanja o okolišu. Ti dokumenti sadrže kao pretpostavku ono shvaćanje ekološke svijesti, koje bi trebalo biti cilj obrazovanja o okolišu.

O trenutnom stanju školskog obrazovanja o okolišu u Njemačkoj postoje u međuvremenu provjerene empirijske spoznaje. Sažete su u obliku osnovnih teza.

* Rad se temelji na autorovu izlaganju na hrvatsko-njemačkom simpoziju Goethe-Instituta Zagreb i časopisa »Socijalna ekologija« *Ekološki izazovi modernom društvu*, održanom 25. i 26. travnja 1996. godine u Goethe-Institutu u Zagrebu.

